

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Postadresse:
Postboks 8059
Dep
0031 Oslo

Besøksadresse:
Hausmannsgate 23

Internett:
www.imdi.no

E-post:
post@imdi.no

Sentralbord:
24 16 88 00

Telefaks:
24 16 88 01

Org.nr.
987 879 696

DERES REF

VÅR REF
08-01684-5

DATO
22.12.2008

Høring – forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven

Det vises til høringsnotat av 4.11.2008, vedrørende forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) slutter seg til de foreslåtte endringene og presiseringene.

IMDi vil i det videre konsentrere sine kommentarer til de forhold i høringsnotatet som kan ha spesiell betydning for elever med minoritetsspråklig bakgrunn, dvs følgende punkter:

- Plikt til forsterket opplæring i norsk/samisk og matematikk på 1.– 4 årstrinn
- Organisering av elevene i grupper
- Plikt til å utarbeide årlig rapport om tilstanden innenfor grunnopplæringen
- Minoritetsspråklige elevers rett til utvidet opplæring i videregående opplæring.
- Plikt til foreldresamarbeid i grunnskole- og videregående opplæring

Forsterket opplæring i norsk/samisk og matematikk på 1. – 4 årstrinn

Resultater fra språkkartlegging av 4-åringer på helsestasjon¹ har vist at rundt 30% av fireåringene med flerspråklig bakgrunn har behov for ekstra stimulering i norsk. Manglende norskkunnskaper kan skyldes kort botid i landet, eller at det snakkes lite norsk i barnets familie og omgangskrets. Barn som ikke har tilstrekkelige norskkunnskaper ved skolestart, får

¹ Forsøksordning gjennomført i 12 kommuner i 2006-2008. Tall basert på helsestasjonenes rapporter til IMDi i 2006 og 2007.

problemer med å følge undervisningen. For disse elevene er det spesielt viktig å få styrket undervisning i norsk på de første skoletrinnene.

På denne bakgrunn ser IMDi derfor positivt på at departementet vil lovfeste forsterket opplæringen i basisfag på 1. – 4. trinn. IMDi anbefaler videre at tilsvarende forsterket opplæring gis også på andre trinn, til elever som kommer til landet og begynner i grunnskolen senere i skoleløpet.

Ifølge foreløpige funn fra NIFUSTEPs analyse av frafallsårsaker i videregående skole², er karakterer fra grunnskolen den enkeltfaktor som har størst betydning for *om* og *hvordan* elevene gjennomfører videregående opplæring. Betydningen av tidlig innsats, eller *tidligst mulig* innsats ifht elever med minoritetsbakgrunn kan derfor ikke understrekes nok.

IMDi støtter departements intensjon om å gjennomføre kartleggingsprøver i alle basisfag. Slik kartlegging er nødvendig for å avdekke hvilke elever som har behov for forsterket opplæring, samt for å kunne skreddersy undervisningsopplegg for de aktuelle elevene. IMDi foreslår at det gjennomføres kartleggingsprøver ved skolestart både i grunnskole og videregående skole og for elever som starter i norsk skole underveis i utdanningsløpet.

Organisering av elevene i grupper

IMDi støtter lovfesting av elevens rett til å tilhøre en klasse/basisgruppe der læreren ikke bare skal ha ansvar for enkeltelever, men også for praktiske, administrative og sosialpedagogiske forhold som angår klassen. For mange barn som opplever usikkerhet i skolen, herunder mange elever med minoritetsbakgrunn, kan dette bidra til tryggere rammer i hverdagen og bedre læringsmiljø.

Plikt til å utarbeide årlig rapport innenfor grunnopplæringen

IMDi støtter departements forslag om plikt til å utarbeide en årlig rapport som vil sette fokus på temaområder som læringsresultat, og læringsmiljø på den enkelte skole. IMDi oppfordrer departementet til å ha et særlig fokus på elever med minoritetsbakgrunn, og om mulig bygge inn kriterier som kan si noe om skolens evne til å sikre minoritets elever samme faglige utvikling som øvrige elever. Dette for å unngå at gjennomsnittresultater kan skjule systematisk svakere læringsresultater hos elever med minoritetsbakgrunn.

Presisering av minoritetslevers rett til utvidet opplæring i videregående opplæring med inntil to år.

Minoritets elever i videregående skole som har svake norskkunnskaper, og manglende begrepsforståelse opplever till dels store vanskeligheter i arbeidet med å tilegne seg også andre fag.

Uten ekstra norskundervisning vil mange av disse elevene stå i fare for å ikke fullføre skolen grunnet svakt eller mangelfullt karaktergrunnlag.

² Upublisert rapport fra NIFUSTEP på oppdrag fra IMDi. Endelig rapport vil foreligge medio februar 2009.

IMDi ser derfor på styrket norskundervisning for denne gruppen som et viktig tiltak for å sikre størst mulig grad av likeverdig utdanning, og skape grunnlag for høyere utdanning og arbeid.

De elevene som allerede har et dårlig utgangspunkt fra grunnskolen, vil trenge lengre tid å på å gjennomføre og bestå videregående skolegang.

IMDi støtter tydeliggjøring som departementet går inn for ved å presisere opplæringslovens § 3-1 som understreker minoritetselvers rett til utvidet videregående opplæring med inntil to år etter enkeltvedtak. Dette som en klargjøring av den lovhjemmel, §3-12, som trådte i kraft 1. august 2008.

Det er imidlertid viktig at de ekstra årene brukes til målrettet innsats basert på god kunnskap om den enkeltes faglige nivå og særlige behov, og generell kunnskap om faktorer som særlig påvirker minoritetselvers skolegang. I tillegg til styrket undervisning i norsk og andre basisfag vil det trolig være et behov for å utvikle nye metoder og tiltak i skolen for å møte noen av de særlige utfordringene elever med minoritetsbakgrunn står overfor, basert på ny kunnskap om frafall m.v. Flere lærere med minoritetsbakgrunn og en styrket rådgivingstjeneste med mangfoldskompetanse ville kunne bidra til nytenking på disse områdene.

Plikt til foreldresamarbeid i grunnskole- og videregående opplæring

Styrket samhandling mellom foreldre og skole både i grunnskolen og den videregående skolen, er sentralt for at flere elever med minoritetsbakgrunn skal gjennomføre grunn- og videregående skole med godt resultat. I videregående skole vektlegges dette samarbeidet ikke i like sterk grad som i grunnskolen. Fra de videregående skolene hvor IMDi har utplassert minoritetsrådgivere³ er tilbakemeldingene klare på at det er et behov for nærmere kontakt og samarbeid med foreldrene for å styrke barnas skolegang.

IMDi støtter derfor at Foreldreutvalget for grunnopplæringen får utvidet mandat med ansvar også for første år i den videregående skolen – ny §13-3d.

For at skolene skal kunne utvikle god kommunikasjon med foreldre med minoritetsbakgrunn, må minoritetsforeldre tilføres kunnskap om det norske samfunnet generelt og skolen spesielt, i en form og på et språk de forstår. For mange likner det norske utdanningssystemet – og norsk barneoppdragelse generelt - lite på det de er kjent med. Det er viktig å få god dialog med foreldrene om hva skolen er og kan være, og hva foreldrene selv kan, ønsker og forventes å bidra med. Dialog forutsetter bruk av tolk på ordinære foreldremøter dersom flere av foreldrene ikke behersker norsk. Dersom foreldrene representerer flere ulike språk, er det mer hensiktsmessig å innkalle dem i mindre grupper basert på felles språk.

IMDi er fagmyndighet på tolking i offentlig sektor, og erfarer generelt et stort underforbruk av tolk i tjenesteapparatet, feil bruk av tolk, og bruk av ukvalifiserte tolker. Erfaringene IMDis minoritetsrådgivere har gjort støtter vårt generelle inntrykk også for skolens del: Bare to av skolene hadde

³ Ifølge Regjeringens handlingsplan mot tvangsekteskap har IMDi utplassert 31 minoritetsrådgivere på skoler med høy andel minoritets elever i 8 fylker. Deres oppgave er å forebygge tvangsekteskap. En viktig strategi i denne sammenheng er bl.a. å bidra til at elevene gjennomfører og består videregående opplæring.

retningslinjer for bruk av tolk som samsvarer med de standarder IMDi har utviklet, og tolk brukes i svært liten grad i skolene. Å bruke elevene eller morsmåslærerne som tolk kan (i tillegg til manglende tolke kvalifikasjoner) bidra til uheldig rolleblending, som gjør systemet enda mer uforståelig for foreldrene.

Kommunikasjonen med foreldre med minoritetsbakgrunn må tilrettelegges også på andre måter enn det rent språklige, og ta utgangspunkt i den kunnskap, erfaringer og behov som foreldrene har i utgangspunktet. Slik tilrettelagt kommunikasjon er ressurskrevende på kort sikt. Det er derfor viktig at ressurser stilles til rådighet for skolene også på dette området.

Med hilsen
for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Osmund Kaldheim
Direktør

Skjoldvor Fjeldvær
assisterende direktør